

Konkurences padome

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1010, tālr. 67282865, fakss 67242141, e-pasts pasts@kp.gov.lv, www.kp.gov.lv

Rīgā

20.09.2022. Nr. 1.7-2/887

Uz 06.07.2022. Nr. b/n

Dienvidkurzemes novada pašvaldībai

*Par SIA “Aizputes nami”, SIA “Priekules nami”,
SIA “KS Cīrava” un SIA “Aizputes komunālais
uzņēmums”*

Konkurences padome (turpmāk – KP) ir saņēmusi Dienvidkurzemes novada pašvaldības (turpmāk – Pašvaldība) iesniegumu, kurā lūgts sniegt KP atzinumu par līdzdalības izvērtējumu (turpmāk – Izvērtējums) Pašvaldības kapitālsabiedrībās SIA “Aizputes nami”, SIA “Priekules nami”, SIA “KS Cīrava” un SIA “Aizputes komunālais uzņēmums”.

Priekšnoteikumi publiskas personas līdzdalībai kapitālsabiedrībā ir noteikti Valsts pārvaldes iekārtas likuma (turpmāk – VPIL) 88. panta pirmajā daļā, proti, tiek novērsta tirgus nepilnība, radītas preces vai pakalpojumi vai pārvaldīti īpašumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai.

Savukārt, lai pamatotu, ka citādā veidā nav iespējams efektīvi sasniegt minētā panta pirmajā daļā noteiktos mērķus, publiskai personai ir nepieciešams veikt paredzētās rīcības juridisko un ekonomisko izvērtējumu, t.sk. ietekmes uz konkurenci izvērtējumu un iespējamo konkurences neitralitātes risku izvērtējumu, kā arī konsultēties ar kompetentajām institūcijām konkurences aizsardzības jomā un komersantus pārstāvošajām biedrībām vai nodibinājumiem.

Nemot vērā, ka Pašvaldība ir veikusi VPIL 88. panta otrajā daļā paredzēto rīcības juridisko un ekonomisko izvērtējumu, kā arī viedokli ir sniegusi biedrība “Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera” (turpmāk – LTRK), tad KP sniegs atzinumu par Pašvaldības līdzdalības saglabāšanu kapitālsabiedrībās.

LRTK ieskatā, publiskā pārvalde var iesaistīties komercdarbībā, ja tā izpilda vismaz vienu no diviem kritērijiem: 1) publiskas pārvaldes kapitālsabiedrība apsaimnieko valsts interesēm nozīmīgus stratēģiskos aktīvus, nodrošinot to vērtības pieaugumu un tautsaimniecības izaugsmi, vienlaikus nesot atbildību sabiedrības priekšā par to izmantošanu, un/vai 2) iesaistoties komercdarbībā tiek novērsta brīvā tirgus nepilnība¹.

LTRK aicinājusi Pašvaldību, lemjot par līdzdalības saglabāšanu SIA “Aizputes nami”, SIA “Priekules nami”, SIA “KS Cīrava” un SIA “Aizputes komunālais uzņēmums”, ņemt vērā iepriekš minētos LTRK priekšnoteikumus. Tāpat LTRK aicina pārskatīt šo kapitālsabiedrību sniegtos pakalpojumus un pēc iespējas vairāk kapitālsabiedrību darbības nodrošināšanā iesaistīt privāto sektoru.

¹ LTRK pamatnostādnes publiskas personas dalībai komercdarbībā. Pieejamas šeit:

https://www.ltrk.lv/sites/default/files/inline-files/LTRK_pn_publisk%C4%81s%20p%C4%81rvaldes%20dal%C4%abba%20komerced_0.pdf

SIA "Aizputes nami"

Saskaņā ar Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra datiem 100 % SIA "Aizputes nami" kapitāldaļu pieder Pašvaldībai.²

Pamatdarbības ietvaros SIA "Aizputes nami" sniedz daudzdzīvokļu dzīvojamo māju pārvaldīšanas un uzturēšanas pakalpojumus, kā arī nodrošina Pašvaldībai piederošo un Aizputē atrodošos dzīvokļu izīrēšanu un nedzīvojamo telpu iznomāšanu, kā arī no dzīvokļu īpašniekiem pārņemto dzīvojamo māju un tām pieguļošo teritoriju racionālu un lietderīgu pārvaldīšanu, kas ietver teritoriju kopšanu un labiekārtošanu, komunālo pakalpojumu nodrošināšanas organizēšanu, dzīvokļu īpašnieku, īrnieku, nomnieku iemaksāto naudas līdzekļu pārvaldīšanu, maksājumu iekasēšanu un norēķināšanos ar pakalpojumu sniedzējiem.

SIA "Aizputes nami" šobrīd Aizputes pilsētas teritorijā apkalpo 160 daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas, kuras tiek pārvaldītas uz likuma "Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" pamata.

Tāpat SIA "Aizputes nami" sniedz ar daudzdzīvokļu dzīvojamo māju pārvaldīšanu un uzturēšanu saistītus pakalpojumus – ūdensskaitītāju nomaiņu, santehniķu un remontdarbu pakalpojumu nodrošināšana, zāles pļaušana, sētnieku pakalpojumi. Kā arī veic pacēlāja un traktortehnikas iznomāšanu.

Saskaņā ar Izvērtējumā norādīto, SIA "Aizputes nami" ir lielākais namu pārvaldīšanas un apsaimniekošanas uzņēmums Aizputē. Citi privātie namu apsaimniekošanas komersanti ir SIA "LIMAS BŪVE" (trīs daudzdzīvokļu mājas) un SIA "O.A.G. Projekti" struktūrvienība "LIEPU Namsaimnieks". Izvērtējumā norādīts, ka privāto tirgus dalībnieku interese par dzīvojamo māju pārvaldīšanu Aizputē ir neliela, jo privātie tirgus dalībnieki ir ieinteresēti tikai atsevišķu dzīvojamo māju pārvaldīšanā, jo daudzas dzīvojamās mājas ir tehniski sliktā stāvoklī un Aizputē ir zemāka iedzīvotāju maksātspēja salīdzinājumā ar Liepājas pilsētu, kur ir koncentrēts dzīvojamo māju pārvaldīšanas tirgus un līdz ar to privātie tirgus dalībnieki nevar vai nav ieinteresēti piedāvāt konkurētspējīgu pakalpojuma cenu. Līdz ar to ir konstatējama daļēja tirgus nepilnība.

Izvērtējumā gan norādīts, ka paaugstināt privāto tirgus dalībnieku interesi ienākt dzīvojamo māju pārvaldīšanas tirgū var gadījumā, ja Pašvaldība uz publiskas procedūras (iepirkums vai koncesija) pamata nodod privātajam tirgus dalībniekam visu to dzīvojamo māju pārvaldīšanu, kuras SIA "Aizputes nami" pārvalda uz likuma "Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" pamata. Tomēr Izvērtējumā norādīts uz risku, ka privātais tirgus dalībnieks vairāk būs ieinteresēts peļņas gūšanā, nevis pārvaldīšanas pakalpojuma sniegšanā un līdz ar to var izveidoties situācija, ka dzīvojamo māju iedzīvotājiem ir jāmaksā vairāk par pakalpojumu nekā šobrīd, bet saņemtais pakalpojums ir zemākas kvalitātes.

Līdz ar to Izvērtējumā norādīts uz nepieciešamību noskaidrot, vai un uz kādiem noteikumiem privātie tirgus dalībnieki ir ieinteresēti sniegt daudzdzīvokļu dzīvojamo māju pārvaldīšanas pakalpojumu tām daudzdzīvokļu dzīvojamajām mājām, kuras tiek pārvaldītas uz likuma "Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" pamata.

Izvērtējumā norādīts, ka papildpakalpojuma – pacēlāja un traktortehnikas iznomāšana – pakalpojuma saņēmēji ir Aizputes un tās apkārtnes iedzīvotāji un saimnieciskās darbības veicēji, tomēr būtiski ir norādīt, ka pacēlājs un traktortehnika nodrošina pašas SIA "Aizputes nami" darbību dzīvojamo māju pārvaldīšanas nozarē, bet šīs tehnikas iznomāšana notiek vienīgi, lai iegūtu papildus resursus tad, kad minētā tehnika netiek izmantota SIA "Aizputes nami" vajadzībām.

Ievērojot minēto, Izvērtējumā tiek secināts, ka SIA "Aizputes nami" komercdarbība

² <https://info.ur.gov.lv/#/legal-entity/42103002652>

atbilst VPIL 88. panta pirmās daļas 1. un 2. punktam un Pašvaldības līdzdalība kapitālsabiedrībā ir saglabājama.

Tāpat Izvērtējumā norādīts, ka Pašvaldība 31.03.2022. ir pieņēmusi lēmumu par kapitālsabiedrību SIA "Aizputes nami", SIA "Aizputes komunālais uzņēmums" un SIA "KS Cīrava" reorganizāciju un ir uzsākts šo kapitālsabiedrību reorganizācijas process apvienošanas ceļā, pievienojot SIA "KS Cīrava" un SIA "Aizputes komunālais uzņēmums" (abas pievienojamās sabiedrības) SIA "Aizputes nami" (iegūstošā sabiedrība).

Attiecībā uz SIA "Aizputes nami" sniegtajiem nekustamo īpašumu pārvaldīšanas pakalpojumiem, KP ieskatā, daudzdzīvokļu dzīvojamo māju pārvaldīšanas pakalpojumu sniegšana ir pamatota un atbalstāma tikai gadījumos, ja ir konstatējami VPIL 88. panta pirmās daļas 1. punktā noteiktie priekšnoteikumi (tirgus nepilnība) vai arī pakalpojumi tiek sniegti, pamatojoties uz likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju” 50. panta septīto daļu, kas var tikt uzskatīts par izņēmuma gadījumu.

KP secina, ka zināmā mērā SIA "Aizputes nami" darbību nekustamo īpašumu pārvaldīšanas pakalpojumu jomā var uzskatīt par tādu, kas novērš daļēju tirgus nepilnību VPIL 88. panta pirmās daļas 1. punkta izpratnē, piemēram, attiecībā uz pārvaldīšanas pakalpojumu sniegšanu dzīvojamām mājām, kuru apsaimniekošanu privātie komersanti nevēlas uzņemties, piemēram, sliktā tehniskā stāvokļa, iedzīvotāju zemās maksātspējas, nevēlēšanās iesaistīties māju tehniskā stāvokļa uzlabošanā u.c. iemeslu dēļ.

Vienlaikus, ņemot vērā, ka pārvaldīšanas pakalpojuma sniegšanas tirgū Aizputē darbojas arī privātie pakalpojumu sniedzēji, tad KP vērtējumā VPIL 88. panta pirmās daļas 1. punkts nebūtu attiecināms uz citiem gadījumiem, t.i., gadījumiem, kuros nav konstatējama tirgus nepilnība un SIA "Aizputes nami" darbojas konkurences apstākļos. Tādējādi SIA "Aizputes nami" būtu pakāpeniski jāatsakās no pārvaldīšanas pakalpojumu sniegšanas šādām ēkām.

KP norāda, ka, lai, veicinātu privātā sektora attīstību Pašvaldības teritorijā, būtu vērtējama plašāka privātā sektora iesaiste namu pārvaldīšanas un apsaimniekošanas pakalpojumu nodrošināšanā (piemēram, dažādas tīrīšanas un uzkopšanas darbības, dažādi remontdarbi, ūdensskaitītāju uzstādīšana u.c.). Nav atbalstāma publisku personu kapitālsabiedrību iesaiste pakalpojumu sniegšanā, ko pirmšķietami var nodrošināt privātais sektors.

Savukārt attiecībā uz pacēlāja un traktortehnikas iznomāšanu būtiski, ka attiecīgie tehniskie līdzekļi, kas tiek piedāvāti nomai, ir resursi, kas nepieciešami pamatpakalpojumu nodrošināšanai, bet nomas pakalpojums tirgū tiek piedāvāts, lai racionāli izmantotu šādus SIA "Aizputes nami" rīcībā esošos resursus laikā, kad tie nav nepieciešami SIA "Aizputes nami" vajadzībām. Vienlaikus ir svarīgi, ka tiek rūpīgi izvērtēta šādu resursu uzturēšanas pamatotība, lai konkrētā papildpakalpojuma sniegšana nebūtu vērtējama jau kā pamatpakalpojums.

SIA "Priekules nami"

Saskaņā ar Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra datiem 100 % SIA "Priekules nami" kapitāldaļu pieder Pašvaldībai.³

SIA "Priekules nami" galvenā pamatdarbība tiek veikta Priekulē, Priekules pagastā un Virgas pagastā, nodrošinot centralizētos ūdensapgādes un kanalizācijas notekūdeņu novadīšanas un attīrīšanas pakalpojumus, siltuma ražošanu un piegādi, notekūdeņu un nosēdumu savākšanu no decentralizētajām kanalizācijas sistēmām, kā arī Pašvaldībai piederošo un no dzīvokļu īpašniekiem pārņemto dzīvojamo māju un tām pieguļošo teritoriju pārvaldīšanu, kas ietver teritoriju kopšanu un labiekārtošanu, komunālo pakalpojumu nodrošināšanas

³ <https://info.ur.gov.lv/#/legal-entity/42103020465>

organizēšanu, dzīvokļu īpašnieku, īrnieku, nomnieku iemaksāto naudas līdzekļu pārvaldīšanu, maksājumu iekasēšanu.

Izvērtējumā norādīts, ka SIA "Priekules nami" sniedz sabiedrisko ūdenssaimniecības un siltumapgādes pakalpojumus, kas ir tās pamatdarbības pakalpojumi, ar piesaisti konkrētai lokālai teritorijai un infrastruktūrai – centralizētā ūdensapgādes, centralizētā kanalizācijas sistēma un centrālā siltumapgādes sistēma. Ievērojot to, ka šo pakalpojumu sniegšanas teritorijā minētā infrastruktūra jau vēsturiski ir tikai SIA "Priekules nami", tad citu pakalpojumu sniedzēju šajā nozarē nav. Tirgus nepilnība ir konstatējama, jo tirgū objektīvu iemeslu dēļ nav citu pakalpojumu sniedzēju.

Attiecībā uz notekūdeņu un nosēdumu savākšanu no decentralizētajām kanalizācijas sistēmām Izvērtējumā tiek norādīts, ka to nodrošina arī citi pakalpojuma sniedzēji, bet SIA "Priekules nami" nodrošina šī pakalpojuma sniegšanu tikai tiem klientiem, kurus objektīvu iemeslu dēļ (liels attālums, grūta piekļūšana) ar minēto pakalpojumu nenodrošina privātie tirgus dalībnieki. Līdz ar to pastāv daļēja tirgus nepilnība, jo privātie tirgus dalībnieki nav ieinteresēti sniegt pakalpojumu klientiem ar neizdevīgu ģeogrāfiskās atrašanās vietu.

Tāpat Izvērtējumā norādīts, ka SIA "Priekules nami" uztur arī decentralizētās kanalizācijas sistēmas (turpmāk – DKS) reģistru.

Savukārt attiecībā uz daudzdzīvokļu dzīvojamo māju pārvaldīšanas pakalpojumu Pašvaldībā nodrošina arī privātie tirgus dalībnieki, kuru pamatdarbības vieta ir Liepājas pilsētas teritorija, bet privātie tirgus dalībnieki ir ieinteresēti tikai atsevišķu dzīvojamo māju pārvaldīšanā, jo: daudzas dzīvojamās mājas ir tehniski sliktā stāvoklī; ir zemāka iedzīvotāju maksātspēja salīdzinājumā ar Liepājas pilsētu un līdz ar to privātie tirgus dalībnieki nevar vai nav ieinteresēti piedāvāt konkurētspējīgu pakalpojuma cenu. Līdz ar to ir konstatējama daļēja tirgus nepilnība.

Vienlaicīgi Izvērtējumā norādīts, ka tiklīdz privātie tirgus dalībnieki varēs nodrošināt pakalpojuma pieejamību visiem, kam nepieciešams attiecīgs pakalpojums (attiecībā uz dzīvojamo māju pārvaldīšanu un decentralizētās kanalizācijas savākšanu), tā SIA "Priekules nami" jāuzsāk iziešana no šīm nozarēm.

Ievērojot minēto, Izvērtējumā tiek secināts, ka SIA "Priekules nami" komercdarbība atbilst VPIL 88. panta pirmās daļas 1. un 2. punktam un Pašvaldības līdzdalība kapitālsabiedrībā ir saglabājama.

KP atzīst, ka SIA "Priekules nami" sniegtie pamatpakalpojumi ūdenssaimniecības jomā (ūdensapgāde un kanalizācija) – ir atzīstami par stratēģiski svarīgiem pakalpojumiem VPIL 88. panta pirmās daļas 2. punkta izpratnē, ņemot vērā, ka tā veic pašvaldības autonomo funkciju, nodrošinot sabiedriskos ūdenssaimniecības pakalpojumus Pašvaldības administratīvajā teritorijā. Kā arī tā pārvaldītā ūdenssaimniecības infrastruktūra nav atsavināma vai nododama lietošanā citam komersantam, jo tās izbūvei un attīstīšanai ir tikuši piesaistīti Eiropas Savienības finanšu instrumentu līdzekļi.

Vienlaikus, lai novērstu konkurences neitralitātes riskus, SIA "Priekules nami" būtu jāatturas no tādu pakalpojumu sniegšanas, ko pirmšķietami spētu nodrošināt privātā sektora uzņēmumi, t.sk. piemēram dažāda veida būvdarbu, remontdarbu veikšana u.c. (saglabājot avārijas dienesta funkciju).

KP norāda, ka SIA "Priekules nami" vienlaikus esot DKS reģistra uzturētājai un arī asenizācijas pakalpojumu sniedzējai, tās rīcībā nonāk informācija, kas SIA "Priekules nami" var sniegt priekšrocības attiecībā pret citiem asenizācijas pakalpojumu sniedzējiem, kā arī SIA "Priekules nami" var kontrolēt citu tirgus dalībnieku (savu konkurentu) veiktās darbības. Attiecīgi, lai novērstu iespējamus konkurences neitralitātes riskus, KP ieskatā, DKS reģistra izveide un uzturēšana primāri būtu jāveic pašai Pašvaldībai, savukārt deleģēt pienākumu par šā reģistra izveidi un uzturēšanu Pašvaldībai būtu ieteicams tikai tādai personai, kura vienlaikus nav asenizācijas pakalpojumu sniedzējs.

KP ņem vērā Izvērtējumā norādīto, ka SIA "Priekules nami" darbība asenizācijas

pakalpojumu tirgū tiek turpināta to iedzīvotāju interesēs, kurus objektīvu iemeslu dēļ (liels attālums, grūta piekļūšana) ar minēto pakalpojumu nenodrošina privātie tirgus dalībnieki, vienlaikus nodrošinot konkurences neitralitātes principu ievērošanu, un neveicot investīcijas vai citas darbības pakalpojuma paplašināšanā. Tāpat KP uzsver nepieciešamību, turpinot sniegt attiecīgos pakalpojumus, regulāri veikt konkurences neitralitātes risku novērtējumu.

Attiecībā uz siltumenerģijas ražošanas, pārvades, sadales un tirdzniecības pakalpojumiem KP norāda, ka saskaņā ar Enerģētikas likuma 51. panta pirmo daļu pašvaldības, veicot likumā noteikto pastāvīgo funkciju, organizē siltumapgādi savā administratīvajā teritorijā, kā arī veicina energoefektivitāti un konkurenci siltumapgādes un kurināmā tirgū. Tā kā centralizētā siltumapgāde (pārvade un sadale) un siltumenerģijas ražošana un tirdzniecība ir atsevišķi pakalpojumi, KP secina, ka centralizētās siltumapgādes pārvades un sadales pakalpojumu sniegšanas tirgū vēsturiski var būt izveidojies dabiskais monopols, kas izskaidrojams ar infrastruktūras izveidi un uzturēšanu un šo pakalpojumu sniegšanas tirgū vairāku konkurējošu tirgus dalībnieku darbība var nebūt iespējama un nebūtu lietderīga. Līdz ar to, KP atzīst, ka SIA "Priekules nami" sniegtie pamata pakalpojumi – siltumenerģijas piegāde un sadale – ir atzīstami par stratēģiski svarīgiem pakalpojumiem VPIL 88. panta pirmās daļas 2. punkta izpratnē.

Attiecībā uz siltumenerģijas ražošanas un tirdzniecības pakalpojumu sniegšanu no Izvērtējuma ir secināms, ka Priekules teritorijā nav citu tirgus dalībnieku, kas nodrošinātu šos pakalpojumus, tādējādi, KP atzīst, ka atbilstoši VPIL 88. panta pirmās daļas 1. punktam SIA "Priekules nami", nodrošinot siltumenerģijas ražošanu un tirdzniecību, novērš tirgus nepilnību. Tomēr KP norāda, ka šo pakalpojumu sniegšanas tirgū potenciāli ir iespējama konkurence, tādējādi gadījumā, ja šo pakalpojumu sniegšanas tirgū vēlētos ienākt privātie tirgus dalībnieki, SIA "Priekules nami" atbilstoši Enerģētikas likuma 48. un 49. pantam būs jānodrošina iespējas arī privātajiem tirgus dalībniekiem realizēt to saražoto siltumenerģiju.

Attiecībā uz SIA "Priekules nami" sniegtajiem nekustamo īpašumu pārvaldīšanas pakalpojumiem KP norāda, ka, tās ieskatā, daudzdzīvokļu dzīvojamo māju pārvaldīšanas pakalpojumu sniegšana ir pamatota un atbalstāma tikai gadījumos, ja ir konstatējami VPIL 88. panta pirmās daļas 1. punktā noteiktie priekšnoteikumi (tirgus nepilnība) vai arī pakalpojumi tiek sniegti, pamatojoties uz likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju” 50. panta septīto daļu, kas var tikt uzskatīts par izņēmuma gadījumu.

Nemot vērā Izvērtējumā sniegto informāciju par tirgus struktūru daudzdzīvokļu dzīvojamo māju pārvaldīšanas pakalpojumu tirgū Priekules pilsētas teritorijā, KP secina, ka SIA "Priekules nami" darbība var tikt atzīta par atbilstošu VPIL 88. panta pirmās daļas 1. punktam, t.i., novērš tirgus nepilnību.

Vienlaikus KP norāda Pašvaldībai un SIA "Priekules nami", ka darbojoties šajā tirgū, regulāri jāveic ietekmes uz konkurenci izvērtējums, lai identificētu un novērstu iespējamu neatbilstību Konkurences likuma (turpmāk – KL) 14.¹ pantam. KP uzsver SIA "Priekules nami" kā publiskas personas kapitālsabiedrības un Pašvaldības īpašo atbildību, ievērot un nodrošināt brīvu un godīgu konkurenci, neradot šķēršļus privāto komersantu komercdarbībai, kas vēlētos ienākt daudzdzīvokļu dzīvojamo māju pārvaldīšanas pakalpojumu tirgū Priekules pilsētas teritorijā.

Attiecībā uz dažāda veida pakalpojumiem, kas ir vai var būt saistīti ar namu pārvaldīšanu un apsaimniekošanu (piemēram, santehnikas, elektromontāžas, būvniecības darbi, ūdens skaitītāju uzstādīšana, tīrīšanas darbības, dažādi remontdarbi u.c.) KP norāda, ka, lai t.sk. veicinātu privātā sektora attīstību Priekules pilsētas un Pašvaldības teritorijā, būtu vērtējama plašāka privātā sektora iesaiste šādu pakalpojumu nodrošināšanā. Nav atbalstāma publisku personu kapitālsabiedrību iesaiste pakalpojumu sniegšanā, ko pirmšķietami var nodrošināt privātais sektors.

Saskaņā ar Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra datiem 100 % SIA "KS Cīrava" kapitāldaļu pieder Pašvaldībai.⁴

SIA "KS Cīrava" galvenā pamatdarbība ir tvaika piegāde un gaisa kondicionēšana. Pamatdarbības ietvaros SIA "KS Cīrava" piegādā siltumenerģiju tās lietotājiem; nodrošina vides prasībām atbilstošus ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumu sniegšanu; sniedz daudzdzīvokļu dzīvojamo māju pārvaldīšanas un uzturēšanas pakalpojumus.

Izvērtējumā norādīts, ka centralizēts siltumapgādes, ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumus var sniegt persona, kuras rīcībā ir nepieciešamie inženiertīkli un cita infrastruktūra šādu pakalpojumu sniegšanai. Ievērojot to, ka šo pakalpojumu sniegšanas teritorijā minētā infrastruktūra jau vēsturiski ir tikai SIA "KS Cīrava", tad citu pakalpojumu sniedzēju šajā nozarē nav. Tirgus nepilnība ir konstatējama, jo tirgū objektīvu iemeslu dēļ nav citu pakalpojumu sniedzēju.

SIA "KS Cīrava" pārvaldīšanā ir 6 daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas un citu privāto tirgus dalībnieku šajā tirgus nozarē nav tā salīdzinoši mazā apjoma dēļ un Cīravas pagasta ģeogrāfiskā novietojuma dēļ (attālums līdz Liepājas valstspilsētai un Kuldīgas pilsētai ir aptuveni 50 km). Līdz ar to ir konstatējama tirgus nepilnība, jo tirgū nav citu dzīvojamo māju pārvaldīšanas pakalpojumu sniedzēju.

Vienlaicīgi Izvērtējumā norādīts uz nepieciešamību noskaidrot, vai un uz kādiem noteikumiem privātie tirgus dalībnieki ir ieinteresēti sniegt daudzdzīvokļu dzīvojamo māju pārvaldīšanas pakalpojumu tām daudzdzīvokļu dzīvojamajām mājām, kuras tiek pārvaldītas uz likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju” pamata.

Attiecībā uz teritorijas uzturēšanas pakalpojumu Izvērtējumā tiek norādīts, ka tos nesniedz neviens Cīravas pagastā strādājošs privātais tirgus dalībnieks, bet teritorijas uzturēšana pakalpojuma iepirkšana no trešajām personām līdz administratīvi teritoriālajās reformas pabeigšanai netika izskatīta, jo nebija novērota privāto tirgus dalībnieku interese sniegt šādu pakalpojumu. Līdz ar to ir konstatējama daļēja tirgus nepilnība, kuru var novērst, ja palielina teritorijas uzturēšanas pakalpojuma apjomu (iepirkot centralizēti). Līdz ar to Izvērtējumā norādīts, ka jāizvērtē noteikumi, kādos privātie tirgus dalībnieki būtu ieinteresēti sniegt ekonomiski pamatotu teritorijas uzturēšanas pakalpojumu un pēc tam uz publisku procedūru pamata (iepirkums vai koncesija) jāpiešķir tiesības šo pakalpojumu veikt privātajam tirgus dalībniekam.

Ievērojot minēto, Izvērtējumā tiek secināts, ka SIA "KS Cīrava" komercdarbība atbilst VPIL 88. panta pirmās daļas 1. un 2. punktam un Pašvaldības līdzdalība kapitālsabiedrībā ir saglabājama.

Tāpat Izvērtējumā norādīts, ka Pašvaldība 31.03.2022. ir pieņēmusi lēmumu par kapitālsabiedrību SIA "Aizputes nami", SIA "Aizputes komunālais uzņēmums" un SIA "KS Cīrava" reorganizāciju un ir uzsākts šo kapitālsabiedrību reorganizācijas process apvienošanas ceļā, pievienojot SIA "KS Cīrava" un SIA "Aizputes komunālais uzņēmums" (abas pievienojamās sabiedrības) SIA "Aizputes nami" (iegūstošā sabiedrība).

KP atzīst, ka SIA "KS Cīrava" sniegtie pamatpakalpojumi ūdenssaimniecības jomā (ūdensapgāde un kanalizācija) – ir atzīstami par stratēģiski svarīgiem pakalpojumiem VPIL 88. panta pirmās daļas 2. punkta izpratnē, ņemot vērā, ka tā veic pašvaldības autonomo funkciju, nodrošinot sabiedriskos ūdenssaimniecības pakalpojumus Pašvaldības administratīvajā teritorijā.

Vienlaikus, lai novērstu konkurences neitralitātes riskus, SIA "KS Cīrava" būtu jāatturas no tādu pakalpojumu sniegšanas, ko pirmšķietami spētu nodrošināt privātā sektora uzņēmumi, t.sk. piemēram dažāda veida būvdarbu, remontdarbu veikšana u.c. (saglabājot

⁴ <https://info.ur.gov.lv/#/legal-entity/42103048198>

avārijas dienesta funkciju).

Attiecībā uz tvaika piegādes un gaisa kondicionēšanas (siltumenerģijas ražošanas, pārvades, sadales un tirdzniecības) pakalpojumiem KP norāda, ka saskaņā ar Enerģētikas likuma 51. panta pirmo daļu pašvaldības, veicot likumā noteikto pastāvīgo funkciju, organizē siltumapgādi savā administratīvajā teritorijā, kā arī veicina energoefektivitāti un konkurenci siltumapgādes un kurināmā tirgū. Tā kā centralizētā siltumapgāde (pārvade un sadale) un siltumenerģijas ražošana un tirdzniecība ir atsevišķi pakalpojumi, KP secina, ka centralizētās siltumapgādes pārvades un sadales pakalpojumu sniegšanas tirgū vēsturiski var būt izveidojies dabiskais monopols, kas izskaidrojams ar infrastruktūras izveidi un uzturēšanu un šo pakalpojumu sniegšanas tirgū vairāku konkurējošu tirgus dalībnieku darbība var nebūt iespējama un nebūtu lietderīga. Līdz ar to, KP atzīst, ka SIA “KS Cīrava” sniegtie pamata pakalpojumi – tvaika piegāde un gaisa kondicionēšana (pārvade un sadale) – ir atzīstami par stratēģiski svarīgiem pakalpojumiem VPIL 88. panta pirmās daļas 2. punkta izpratnē.

Attiecībā uz siltumenerģijas ražošanas un tirdzniecības pakalpojumu sniegšanu no Pašvaldības izvērtējuma secināms, ka Cīravas teritorijā nav citu tirgus dalībnieku, kas nodrošinātu šos pakalpojumus, tādējādi, KP atzīst, ka atbilstoši VPIL 88. panta pirmās daļas 1. punktam SIA “KS Cīrava”, nodrošinot siltumenerģijas ražošanu un tirdzniecību, novērš tirgus nepilnību. Tomēr KP norāda, ka šo pakalpojumu sniegšanas tirgū potenciāli ir iespējama konkurence, tādējādi gadījumā, ja šo pakalpojumu sniegšanas tirgū vēlētos ienākt privātie tirgus dalībnieki, SIA “KS Cīrava” atbilstoši Enerģētikas likuma 48. un 49. pantam būs jānodrošina iespējas arī privātajiem tirgus dalībniekiem realizēt to saražoto siltumenerģiju.

Attiecībā uz SIA “KS Cīrava” sniegtajiem nekustamo īpašumu pārvaldīšanas pakalpojumiem KP norāda, ka, tās ieskatā, daudzdzīvokļu dzīvojamo māju pārvaldīšanas pakalpojumu sniegšana ir pamatota un atbalstāma tikai gadījumos, ja ir konstatējami VPIL 88. panta pirmās daļas 1. punktā noteiktie priekšnoteikumi (tirgus nepilnība) vai arī pakalpojumi tiek sniegti, pamatojoties uz likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju” 50. panta septīto daļu, kas var tikt uzskatīts par izņēmuma gadījumu.

Ņemot vērā Izvērtējumā sniegto informāciju par tirgus struktūru daudzdzīvokļu dzīvojamo māju pārvaldīšanas pakalpojumu tirgū Cīravas pagasta teritorijā, KP secina, ka SIA “KS Cīrava” darbība var tikt atzīta par atbilstošu VPIL 88. panta pirmās daļas 1. punktam, t.i., novērš tirgus nepilnību.

Vienlaikus KP norāda Pašvaldībai un SIA “KS Cīrava”, ka darbojoties šajā tirgū, regulāri jāveic ietekmes uz konkurenci izvērtējums, lai identificētu un novērstu iespējamu neatbilstību KL 14.¹ pantam. KP uzsver SIA “KS Cīrava” kā publiskas personas kapitālsabiedrības un Pašvaldības īpašo atbildību, ievērot un nodrošināt brīvu un godīgu konkurenci, neradot šķēršļus privāto komersantu komercdarbībai, kas vēlētos ienākt daudzdzīvokļu dzīvojamo māju pārvaldīšanas pakalpojumu tirgū Cīravas pagasta teritorijā.

Attiecībā uz dažāda veida pakalpojumiem, kas ir (var būt) saistīti ar namu pārvaldīšanu un apsaimniekošanu (piemēram, santehniskie, elektromontāžas, būvniecības darbi, ūdens skaitītāju uzstādīšana, tīrīšanas darbības u.c.), KP norāda, ka, lai, t.sk. veicinātu privātā sektora attīstību Pašvaldības teritorijā, būtu vērtējama plašāka privātā sektora iesaiste šādu pakalpojumu nodrošināšanā. Nav atbalstāma publisku personu kapitālsabiedrību iesaiste pakalpojumu sniegšanā, ko pirmšķietami var nodrošināt privātais sektors.

Savukārt attiecībā uz teritorijas uzturēšanas pakalpojumiem, KP ieskatā, līdz ar administratīvi teritoriālo reformu, kad ir palielinājusies teritorijas uzturēšanas pakalpojuma apjoms, kā arī ņemot vērā, plānoto SIA “Aizputes nami”, SIA “Aizputes komunālais uzņēmums” un SIA “KS Cīrava” reorganizāciju, Pašvaldībai būtu jāvērtē iespēja organizēt publiskos iepirkumus, tādējādi SIA “KS Cīrava” pārtraucot šādu pakalpojumu sniegšanu, gadījumā, ja šo pakalpojumu sniegšanu spētu nodrošināt privātais sektors.

SIA "Aizputes komunālais uzņēmums"

Saskaņā ar Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra datiem 100 % SIA "Aizputes komunālais uzņēmums" kapitāldaļu pieder Pašvaldībai.⁵

SIA "Aizputes komunālais uzņēmums" savas kompetences ietvaros veic no likuma „Par pašvaldībām” 15. panta pirmās daļas punktā noteiktajām pašvaldības autonomajām funkcijām izrietošos uzdevumus: organizēt iedzīvotājiem komunālos pakalpojumus (ūdensapgāde un kanalizācija; siltumapgāde; notekūdeņu savākšana, novadīšana un attīrīšana) neatkarīgi no tā, kā īpašumā atrodas dzīvojamais fonds. Izvērtējumā secināts, ka Pašvaldības līdzdalība SIA "Aizputes komunālais uzņēmums" ir saglabājama, jo tā ir atbilstoša VPIL 88. panta pirmās daļas 1., 2. un 3. punkta nosacījumiem.

Izvērtējumā norādīts, ka SIA "Aizputes komunālais uzņēmums" komercdarbības veidi atbilstoši NACE klasifikatoram ir:

- 1) tvaika piegāde un gaisa kondicionēšana (35.30);
- 2) ūdens ieguve, attīrīšana un apgāde (36);
- 3) notekūdeņu savākšana un attīrīšana (37);
- 4) atkritumu savākšana (38.11);
- 5) citur neklasificēti specializētie būvdarbi (43.99);
- 6) uzglabāšana un noliktavu saimniecība (52.10);
- 7) sauszemes transporta palīgdarbi (52.21);
- 8) kravu iekraušana un izkraušana (52.24);
- 9) pārējās transporta palīgdarbības (52.29);
- 10) sava vai nomāta nekustamā īpašuma izīrēšana un pārvaldīšana (68.20);
- 11) fiziskās labsajūtas uzlabošanas pakalpojumi (96.04);
- 12) citur neklasificēti individuālie pakalpojumi (96.09).

Vienlaikus norādīts, ka SIA "Aizputes komunālais uzņēmums" galvenā pamatdarbība ir siltuma ražošana, ūdensapgāde un notekūdeņu attīrīšana, sniedzot pakalpojumus Aizputes pilsētas un Kalvenes pagasta iedzīvotājiem un juridiskām personām.

SIA "Aizputes komunālais uzņēmums" sniegtie papildus pakalpojumi ir asenizācijas pakalpojumi.

Izvērtējumā norādīts, ka SIA "Aizputes komunālais uzņēmums" saimnieciskās darbības veidos nepieciešams nodrošināt augstas kvalitātes standartu. Tā darbojas tirgū ar daļēju nepilnību, brīvas tirgus konkurences apstākļos, un tās komercdarbība kapitālsabiedrības formā ir efektīvākais veids mērķu, kas izriet no Pašvaldības autonomajām funkcijām, sasniegšanai. SIA "Aizputes komunālais uzņēmums" sniegtie sabiedriskie ūdenssaimniecības un siltumapgādes pakalpojumi ir piesaistīti konkrētai lokālai teritorijai un infrastruktūrai, kas norāda, ka nav iespējams izvērtēt alternatīvas tirgus iespējas tiešā veidā, un konkurences iespējas kapitālsabiedrības darbības tirgū šobrīd ir ierobežotas.

Kā norādīts izvērtējumā, citi pakalpojumi tiek sniegti gadījumos, kad tirgus nav spējīgs nodrošināt pilnvērtīgu sabiedrības interešu īstenošanu attiecīgajā jomā, vai nozarē, kurā atbilstoši sabiedrības interesēm nepieciešams nodrošināt augstāku kvalitātes standartu.

Vienlaikus KP secina, ka citi izvērtējumā uzskaitītie SIA "Aizputes komunālais uzņēmums" darbības veidi nav vērtēti.

Attiecībā uz SIA "Aizputes komunālais uzņēmums" sniegtajiem ūdenssaimniecības pakalpojumiem izvērtējumā norādīts, ka kapitālsabiedrības ūdens apgādes tīklu kopējais garums Aizputes pilsētā ir 26427 metri, Kalvenes pagastā 2540 metri, kanalizācijas pašteses tīklu garums Aizputes pilsētā ir 27508 metri, Kalvenes pagastā 2089 metri, bet kanalizācijas spiedvadu garums Aizputes pilsētā ir 3160 metri, Kalvenes pagastā 373 metri.

⁵ <https://info.ur.gov.lv/?#/legal-entity/42103001430>

Piesaistot Eiropas Savienības Kohēzijas fonda līdzekļus, īstenots projekts “Kanalizācijas tīklu, spiedvadu un KSS izbūve Aizputē” (līgums par Eiropas Savienības fonda projekta īstenošanu Nr. 5.3.1.0/17/I/023).

Asenizācijas pakalpojumi tiek sniegti klientiem, kurus objektīvu iemeslu dēļ (liels attālums, grūta piekļūšana) ar šo pakalpojumu nenodrošina privātie tirgus dalībnieki. Līdz ar to, secināts, ka šis pakalpojums tiek sniegts daļējas tirgus nepilnības apstākļos. Norādīts, ka kapitālsabiedrībai ir jāturpina nodrošināt asenizācijas pakalpojumus, lai novērstu iespējamu kaitējumu videi, ko var nodarīt ar decentralizētās kanalizācijas savākšanu un novadīšanu pretēji normatīvo aktu prasībām. Vienlaikus norādīts, ka kapitālsabiedrībai jāveic tirgus situācijas monitorings un, konstatējot, ka privātie tirgus dalībnieki var nodrošināt decentralizētās kanalizācijas savākšanu visiem, kam šis pakalpojums ir nepieciešams, kapitālsabiedrībai jāiziet no šīs tirgus nozares.

KP atzīst, ka SIA “Aizputes komunālais uzņēmums” sniegtie pamatpakalpojumi ūdenssaimniecības jomā (ūdensapgāde un kanalizācija) – ir atzīstami par stratēģiski svarīgiem pakalpojumiem VPIL 88. panta pirmās daļas 2. punkta izpratnē, ņemot vērā, ka tā veic pašvaldības autonomo funkciju, nodrošinot sabiedriskos ūdenssaimniecības pakalpojumus konkrētajā Pašvaldības administratīvajā teritorijā. Kā arī tās pārvaldītā ūdenssaimniecības infrastruktūra nav atsavināma vai nododama lietošanā citam komersantam, jo tās izbūvei un attīstīšanai ir tikuši piesaistīti Eiropas Savienības finanšu instrumentu līdzekļi.

KP ņem vērā Izvērtējumā norādīto, ka SIA “Aizputes komunālais uzņēmums” darbība asenizācijas pakalpojumu tirgū var tikt turpināta to iedzīvotāju interesēs, kurus objektīvu iemeslu dēļ ar minēto pakalpojumu nenodrošina privātie tirgus dalībnieki, vienlaikus nodrošinot konkurences neitralitātes principu ievērošanu, un neveicot investīcijas vai citas darbības pakalpojuma paplašināšanā. Tāpat KP uzsver nepieciešamību, turpinot sniegt attiecīgos pakalpojumus, regulāri veikt konkurences neitralitātes risku novērtējumu.

Attiecībā uz SIA “Aizputes komunālais uzņēmums” sniegtajiem tvaika piegādes un gaisa kondicionēšanas pakalpojumiem izvērtējumā norādīts, ka kapitālsabiedrības siltumapgādes trašu kopējais garums ir 5371 metri.

Piesaistot Eiropas Savienības Kohēzijas fonda līdzekļus, īstenots projekts “Siltumtīklu pārbūve un jauna savienošā posma izbūve Aizputē” (līgums par Eiropas Savienības fonda projekta īstenošanu Nr. 4.3.1.0/17/A/082).

Norādīts, ka siltuma ražošanu Aizputes pilsētā nodrošina arī individuālie komersanti, tomēr tie neietekmē kapitālsabiedrības saimniecisko darbību, jo to saražotais siltuma apjoms ir neliels.

Kapitālsabiedrība ir saņēmusi Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas licenci siltumenerģijas pārvadei un sadalei (Nr. E23002) licences darbības zonā Aizputes pilsētā, Aizputes novadā. Kā arī tā ir reģistrēta kā siltumenerģijas ražotājs (licences Nr. SR0008) un siltumenerģijas tirgotājs (Nr. ST0068)⁶.

Attiecībā uz tvaika piegādes un gaisa kondicionēšanas (siltumenerģijas ražošanas, pārvades, sadales un tirdzniecības) pakalpojumiem KP norāda, ka saskaņā ar Enerģētikas likuma 51. panta pirmo daļu pašvaldības, veicot likumā noteikto pastāvīgo funkciju, organizē siltumapgādi savā administratīvajā teritorijā, kā arī veicina energoefektivitāti un konkurenci siltumapgādes un kurināmā tirgū. Tā kā centralizētā siltumapgāde (pārvade un sadale) un siltumenerģijas ražošana un tirdzniecība ir atsevišķi pakalpojumi, KP secina, ka centralizētās siltumapgādes pārvades un sadales pakalpojumu sniegšanas tirgū vēsturiski var būt izveidojies dabiskais monopols, kas izskaidrojams ar infrastruktūras izveidi un uzturēšanu un šo pakalpojumu sniegšanas tirgū vairāku konkurējošu tirgus dalībnieku darbība var nebūt iespējama un nebūtu lietderīga. Līdz ar to, KP atzīst, ka SIA “Aizputes komunālais uzņēmums”

⁶<https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoiYmlyYjYmYjQtZGNhOS00YzgwLThtMmEtN2lwMWU2OTUwZGRkIiwidCI6ImU0MGNhOTA5LTg3YmEtNGQ2NS05MThtLU1YjVIMGRlODUwNSIsImMiOiJh9>

sniegtie pamata pakalpojumi – tvaika piegāde un gaisa kondicionēšana (pārvade un sadale) – var tikt atzīti par stratēģiski svarīgiem pakalpojumiem VPIL 88. panta pirmās daļas 2. punkta izpratnē.

Attiecībā uz siltumenerģijas ražošanas un tirdzniecības pakalpojumu sniegšanu KP norāda, ja SIA “Aizputes komunālais uzņēmums” kā siltumapgādes sistēmas operatora licences darbības zonā nav citu tirgus dalībnieku, kas spēj nodrošināt šos pakalpojumus, var secināt, ka atbilstoši VPIL 88. panta pirmās daļas 1. punktam kapitālsabiedrība, nodrošinot siltumenerģijas ražošanu un tirdzniecību, novērš tirgus nepilnību. Tomēr, tā kā šo pakalpojumu sniegšanas tirgū potenciāli ir iespējama konkurence, gadījumā, ja šo pakalpojumu sniegšanas tirgū vēlētos ienākt citi, t.sk. privātie tirgus dalībnieki, siltumenerģijas apgādes sistēmas operatoram savā licences darbības zonā atbilstoši Enerģētikas likuma 48. un 49. pantam jānodrošina iespējas arī citiem, t.sk. privātajiem tirgus dalībniekiem realizēt to saražoto siltumenerģiju.

Nemot vērā Izvērtējumā sniegto informāciju par Pašvaldības plānoto kapitālsabiedrību reorganizāciju, t.sk. SIA “Aizputes komunālais uzņēmums” pievienojot SIA “Aizputes nami”, attiecībā uz citiem norādītajiem SIA “Aizputes komunālais uzņēmums” darbības veidiem, kas Izvērtējumā un šajā KP atzinumā nav detalizēti vērtēti, KP norāda, ka gadījumā, ja iegūstošā kapitālsabiedrība SIA “Aizputes nami” plāno veikt iepriekšminētos SIA “Aizputes komunālais uzņēmums” darbības veidus, Pašvaldībai jāveic izvērtējums par katru no šiem darbības veidiem, lai konstatētu, vai īstenojas kāds no VPIL 88. panta pirmajā daļā noteiktajiem priekšnoteikumiem publiskas personas kapitālsabiedrības saimnieciskajai darbībai, t.sk., izpildot VPIL 88. panta otrajā daļā paredzēto konsultēšanās pienākumu ar komersantus pārstāvošām biedrībām vai nodibinājumiem attiecībā uz visiem darbības veidiem, lai, cita starpā noskaidrotu privātā sektora komersantu viedokli par to iespējamo iesaisti pakalpojumu sniegšanā Pašvaldības teritorijā.

Noslēgumā KP aicina Pašvaldību un kapitālsabiedrības regulāri veikt konkurences neitralitātes risku novērtējumu⁷, konsultējoties ar komersantus pārstāvošām biedrībām vai nodibinājumiem (t.sk. pašiem komersantiem), tādējādi novērtējumā gūstot vispilnīgāko un visaptverošāko informāciju. KP norāda, ka minētais konkurences neitralitātes pārkāpumu risku novērtējums ir atzīstams par būtisku ekonomiskā izvērtējuma sastāvdaļu, ar kura palīdzību publiskai personai ir iespējams ne tikai identificēt iespējamās konkurences neitralitātes pārkāpumu riskus, bet arī tos novērst.

Priekšsēdētājs

J. Gaiķis

Gitendorfa 67365225
egija.gitendorfa@kp.gov.lv

Leite 67287174
zane.leite@kp.gov.lv

⁷ Sīkāka informācija pieejama Konkurences neitralitātes izvērtēšanas vadlīnijās. Pieejamas:
https://ej.uz/konkurences_neitralitate